

Hanna Kowalewska-Marszałek, Dorota Cyngot

Kichary Nowe, gm. Dwikozy, woj.
tarnobrzесьkie, St. 2 ("Pole Bolenia"),
AZP 88-73/18

Informator Archeologiczny : badania 24, 15-16

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w środkowej części wykopu wystąpił bruk kamienny o zarysie w przybliżeniu owalnym. Materiał zabytkowy stanowiły niemal wyłącznie znalezisko krzemienne (m.in. trójkątny grocik, drapacze, wióry retuszowane). Materiał ceramiczny, silnie rozdrobniony, stanowiło kilkanaście fragmentów, w tym dwa ornamentowane. Natrafiono też na kilka fragmentów przepalonych kości. Łącznie przekopano 30 m².

Materiały i dokumentacja znajdują się w MO w Białymstoku.

**Karmanowice, gm. Wąwolnica
woj. lubelskie St. 35 AZP
75-77/98**

**Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej
Katedra Archeologii w Lublinie**

Badania prowadziła mgr Jolanta Nogaj-Chachaj. Finansował UMCS oraz WKZ w Lublinie. Czwarty sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury pucharów lejkowatych.

Prace wykopaliskowe prowadzono w najbardziej zagrożonej zniszczeniami części stanowiska. Badaniami objęto obszar 146 m². Odkryto 10 nowych grobów szkieletowych oraz konstrukcję kamienną o kształcie zbliżonym do trójkąta. W 10 obiektach natrafiono na szkielety 18 osobników (w tym 10 dzieci). W czterech wypadkach pochówki dzieci towarzyszyły szkieletom osobników dorosłych. W trzech grobach znaleziono wyposażenie w postaci naczyń i narzędzi krzemiennych.

Zniszczoną konstrukcję kamienną o kształcie zbliżonym do trójkąta i wymiarach 8 metrów długości i szerokości podstawy około 2 metrów odkryto na głębokości około 20 cm od powierzchni gruntu. Pod pokrywą z bruku wapiennego nie odnaleziono obiektów grobowych. W dniu rowu przylegającego od północy do konstrukcji kamiennej natrafiono na grób 38/90. Wypełnisko jamy grobowej stanowił rudobrazowy less z licznymi przemykami wapiennymi, a także zaobserwowano smugi przepalanej czarnej ziemi i węgla drzewnych. W przydennej partii grobu, ponad bardzo rozłazowanymi kośćmi osobnika dorosłego natrafiono na dwa naczynia: amforę z ornamentem plastycznych wąsów przy uchach, zakończonych owalnymi guzkami oraz flaszkę z kryzą.

Równie ciekawy jest grób 35/90. Pod dwoma warstwami bruku wapiennego znajdował się szkielet osobnika dorosłego oraz dwa szkielety dzieci. Dorosły zmarły ułożony był na wznak, w pozycji wyprostowanej, z głową zwróconą ku zachodowi. Zaburzony układ anatomiczny szkieletów dzieci wskazuje na złożenie ich zwłok do grobu z podkurczonymi nogami. Dwa fragmenty wtrórków z krzemienia wołyńskiego stanowiło wyposażenie jamy grobowej.

Obstawa kamienna grobu 40/90 pojawiła się już na głębokości 10 cm od powierzchni ziemi. Pod pierwszą warstwę kamieni znajdował się szkielet dziecka. Dalsza eksploracja obiektu doprowadziła do odsłonięcia na głębokości 50 cm szkieletu dorosłego mężczyzny. Zmarłego ułożono w pozycji wyprostowanej, głową w kierunku zachodu, twarzą ku południowi. Po lewej stronie czaszki złożono flaszkę na nóżkach oraz amforę z ornamentem w postaci plastycznych, nacelnanych wąsów pod uchami, zakończonych wypukłymi guzkami i odciskiem jednodzielnego sznura i zygzaków pod wylewem. Układ szkieletu dziecka i osobnika dorosłego zdaje się sugerować niejednoczesne złożenie do grobu zwłok. Pod obstawą z bruku kamiennego, nieopodal głowy zmarłego odkryto ślady ogniska. Jego wypełnisko stanowił less czarno-szary, przemieszany z drobnymi fragmentami węgla drzewnego i rozdrobnionej, pomarańczowej polepy oraz drobnych, przepalonych kości, fragmentów ceramiki i narzędzia krzemiennego.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii UMCS.

Badania będą kontynuowane.

**Kichary Nowe, gm. Dwikozy
woj. tarnobrzeskie St. 2 („Pole
Bolenia”) AZP 88-73/18**

**Polska Akademia Nauk Instytut
Historii Kultury Materialnej Zakład
Metodologii Badań Archeologicznych
w Warszawie**

Badania prowadziła mgr Hanna Kowalewska-Marszałek przy udziale mgr Doroty Cyngot. Finansowały: BBIDZ w Tarnobrzegu oraz IHKM PAN. Czwarty sezon badań. Cmentarzysko neolityczne i z wczesnego okresu epoki brązu.

Celem badań była szczegółowa eksploracja kolejnych partii grobowca o konstrukcji megalitycznej i rozpoznanie jego najbliższego otoczenia, wyjaśnienie szczegółów konstrukcyjnych i funkcjonalnych, weryfikacja dotychczasowych ustaleń na temat jego przynależności kulturowej.

Pracami objęto cały obszar ubiegłoroczny (z niewielkimi zmianami); łączna powierzchnia wykopu wynosiła 250 m².

Ze względu na duże wymiary grobowca (ca 19 x 5 m) i jego złożony charakter, podzielono go profilami na 10 części, które eksploruje się kolejno. Zakończono kopanie 4 spośród nich, a 3 dalsze przebadano częściowo. Ogółem przebadano ponad połowę całego obiektu, wyeksploro-

wano 7 grobów szkieletowych, znajdujących się pod resztkami nasypu ziemnego i bruku kamiennego lub weń wkopanych.

Na szczególną uwagę zasługują 2 groby, znajdujące się w centralnej części grobowca, pod kilkoma warstwami bruku kamiennego, posiadające konstrukcje kamienne. Pochowani w tych grobach zmarli ułożeni byli na wznak, głowami na SWW; pochówki te nie zawierały wyposażenia. Analogiczne konstrukcje kamienne wystąpiły również w części wschodniej grobowca.

Wśród pozostałych pięciu grobów, eksplorowanych w obrębie grobowca, trzy były grobami ziemnymi, niekiedy z pojedynczymi okruchami kamienia w wypełnisku; w dwóch z nich wystąpiły regularne konstrukcje z płytek kamiennych. Prawie wszystkie z tych grobów (poza jednym — małego dziecka) były bogato wyposażone; zawierały naczynia (1-3 sztuki), noże sierpowate i grocki krzemienne, paciorki z fajansu, muszli i kości, igłę i sztyło kościane. Trzy spośród nich były przy tym pochówkami wtórnymi — cząstkowymi. Bruk kamienny w centralnej części grobowca, a także warstwy nasypu nie różniły się charakterem od eksplorowanych w roku ubiegłym. Natrafiono również na dalsze ślady orki pradziejowej.

Wykopaliska potwierdziły przyjmowaną dotychczas chronologię badanego obiektu: groby w obstawach, bruk kamienny nad nimi i nasyp ziemny można — jak się wydaje — łączyć z kulturą pucharów lejkowatych, choć brak wyposażenia przy pochówkach nie pozwala przesądzić tej sprawy definitywnie. Natomiast pozostałe groby, znajdujące się na obrzeżach nasypu, należą — jak wskazuje ich wyposażenie — do kultury mierzanowickiej, i to do jej raczej wczesnych faz. Interującym problemem jest przy tym wtórne (?) wykorzystanie istniejącego nasypu grobowca kultury pucharów lejkowatych przez ludność wczesnego okresu epoki brązu oraz — w jakimś sensie — przez ludność kultury amfor kulistych.

W otoczeniu grobowca od strony południowej wyeksplorowano kolejny grób kultury mierzanowickiej (Jamowy, pochówek wtórny, wyposażony w naczynie i paciorki) oraz płytką jamę o nieokreślonej przynależności kulturowej. Natrafiono też na dość rozległe zaciemnienie, którego charakteru nie ustalono.

W otoczeniu grobowca od strony północno-wschodniej przebadano jamę (grobowa ?) kultury ceramiki sznurowej. Zanotowano też obecność kilku dalszych niewielkich zaciemnień — prawdopodobnie grobów.

Tegoroczny sezon pozwolił zweryfikować i uściślić chronologię badanego obiektu, dostarczył też wielu interesujących szczegółów odnośnie sposobu jego konstrukcji. Pozyskano ponadto bogaty i ciekawy materiał antropologiczny i materiał zabytkowy, odnoszący się przede wszystkim do wczesnego okresu epoki brązu. Dokonano też szczegółowych pomiarów orientacji grobowca i poszczególnych grobów, pozwalających na interpretację archeoastronomiczną. Jednocześnie potwierdziła się znaczna wartość naukowa badanego obiektu, jego istotność dla badań nad neolitem i wczesnym okresem epoki brązu na Wyżynie Sandomierskiej, a zwłaszcza dla znajomości obrządku pogrzebowego tych okresów.

Materiały z badań przechowywane są w Zakładzie Metodologii Badań Archeologicznych IHKM PAN w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

■ Kleszczów, gm. Ostrów Lubelski woj. lubelskie St. I patrz paleolit i mezolit

Kolonia Husynne, gm. Hrubieszów woj. zamojskie
St. 6 i 7 AZP 86-95

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Zamościu

Badania prowadzili pracownicy WOAK. Finansował WOAK w Zamościu.
Drugi sezon badań. Cmentarzysko kultury strzyżowskiej.

Stanowisko 6

Badania na tym stanowisku były prowadzone już w 1987 roku przez dr. A. Kokowskiego i W. Komana. Odkryto wówczas pochówki kultury amfor kulistych i kultury strzyżowskiej.

Tegoroczna lustracja stanowiska pozwoliła na odkrycie skupiska kości, które należało wiązać ze zniszczonym pochówkiem. Założono niewielki wykop. Badania pozwoliły odkryć resztkę zniszczonego grobu. Zniszczenie było prawie całkowite. Udało się jedynie zebrać przemieszane kości. Nie zarejestrowano zarysu jamy grobowej ani innych poza kośćmi zabytków. Pochówek najpewniej należy łączyć z kulturą amfor kulistych lub kulturą strzyżowską.

Stanowisko 7

Na stanowisku wystąpiła sytuacja podobna jak na stanowisku nr 6. Powierzchniowe znalezisko kości skłoniło do założenia wykopu. Niestety nie zarejestrowano żadnego obiektu, a znalezione kości mogły być przemieszczone.

Kraków-Nowa Huta-Wyciąże
St. 5 AZP 102-58/4

Muzeum Archeologiczne w Krakowie Oddział w Nowej Hucie

Badania prowadzili dr dr Małgorzata Kaczanowska, Jacek Rydzewski, mgr Paulina Poleska. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie